

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI TƏHSİL NAZİRLİYİ
AZƏRBAYCAN DÖVLƏT İQTİSAD UNİVERSİTETİ

«Beynəlxalq münasibətlər» kafedrası

Bakalavr hazırlığı üçün

**DİPLOMATİYANIN
ƏSASLARI**

fənninin

P R O Q R A M I

BAKI – 2010

Proqram Azərbaycan Dövlət İqtisad Universitetinin
«Beynəlxalq münasibətlər» kafedrasında hazırlanmışdır.

Tərtibçi:

A.K.Eyyubov

Redaktor:

prof. B.M.Abdullayev

Rəyçilər:

doc. Z.R.Bayramov

dos. Ə.Ə.Ələsgərzadə

Azərbaycan Respublikası Təhsil
Nazirliyi Elmi-metodiki Şurasının
“Sosial-siyasi elmlər” bölməsinin
08 iyul 2010 il tarixli iclasının qərarı
ilə təsdiq edilmişdir (9 saylı protokol)

Kursun proqramı: Proqram kursun məcmuəsi və tələbələr üçün əsas ədəbiyyat siyahısından ibarətdir. Girişdə diplomatiyanın əsaslarının aktuallığı və öyrənilməsinin əhəmiyyəti izah edilir.

Proqram «Beynəlxalq münasibətlər» ixtisası üzrə təhsil alan tələbələr üçün tövsiyə edilir.

Kursun məqsədi: «Diplomatiyanın əsasları» mühazirələr kursu Azərbaycan Dövlət İqtisad Universitetinin «Beynəlxalq münasibətlər» ixtisası üzrə təhsil alan tələbələr üçün semestr ərzində nəzərdə tutulub. Kursun məqsədi – XX – XXI (XIX-XX) əsrlərdə mühüm dəyişikliklərə məruz qalan diplomatiya sahəsindəki institutların əsas anlayışların və terminlərin, hadisələrin tələbələr tərəfindən mənimsənilməsidir.

Bu dəyişikliklər «müasir diplomatiya nədir və «soyuq müharibədən» sonra onun vəzifəsi nədən ibarətdir, diskussiyalarından başlanır. Dəyişikliklərlə eyni zamanda diplomatiya öz prinsipial funksiyası – ölkələr arasında sülh münasibətləri qurmaq, silahlı konfliktlərin qarşısını almaq və yoluna qoymaq, xalqlar arasında qarşılıqlı mənfəətli əməkdaşlığa imkan yaratmaq – funksiyasını qoruyub saxlamaqdadır.

Diplomatiyanın əsaslarının və sarsılmaz təməllərinin öyrənilməsi yuxarıda qeyd olunan səbəblərə görə böyük əhəmiyyət kəsb edir. Giriş mövzusunda əlavə mühazirələr kursuna «Xarici münasibətlər üzrə dövlət orqanları», «Xaricdə diplomatik nümayəndəliklər», «Diplomat peşəsinə qarşı qoyulan tələblər», «Diplomatik kontaktlar», «Diplomatiya müasir dövrdə: yeniliklər və dəyişikliklər» kimi problemlər də daxil edilib.

Mövzu 1. Diplomatianın əsaslarına giriş

Diplomatik lüğətlərdə diplomatianın anlayışı və izahat, terminoloji problemlər. Diplomatianın yaranması. Diplomatianın elementləri, əsas hüquq və vəzifələri. Əsas termin və anlayışlar. Diplomatiya sahəsinin tədqiqat obyektii.

Mövzu 2. Diplomat və onun qarşısında qoyulan peşəkar tələblər

Diplomat peşəsinə müxtəlif baxışlar. Müasir zəmanədə diplomat qarşısında qoyulan peşəkar tələblər. Bilik dairəsi. Mənəvi keyfiyyətlər. Xüsusi biliklər.

Mövzu 3. Diplomatik imtiyazlar və toxunulmazlıq

Şəxsi və tam (bütöv) imtiyazlar və toxunulmazlıq formaları. Onların qüvvədə qalması müddəti. Ərazisində yerləşdiyi dövlət qarşısında diplomatın vəzifələri.

Mövzu 4. Diplomatik əlaqələrin dövlət orqanları. Xarici işlər nazirliyi dövlətin xarici siyasi aparatının əsas halqasıdır

Diplomatik əlaqələrin dövlət orqanları haqqında anlayış və onların növləri. Mərkəzi və xarici orqanlar, ümumi siyasi rəhbərlik orqanları, dövlətin

başqa ölkələrlə xüsusi (iqtisadi, müxtəlif sahəli, təsisatlı) əlaqələr üzrə orqanları. Ali qanunverici hökumət orqanları, dövlət başçısı, hökumət, hökumət başçısı, xarici işlər naziri.

Xarici işlər təsisatının mərkəzi aparatı. Xarici işlər Nazirinin funksiyaları; XİN mərkəzi aparatının səlahiyyətləri.

Mövzu 5. Xaricdəki diplomatik nümayəndəliklər. Konsulluq xidməti

Xarici münasibətlər üzrə ölkədən kənar orqanlar. Xaricdəki diplomatik nümayəndəliklərin kateqoriyaları. Səfirlik. Missiya. Səfirlik əməkdaşlarının kateqoriyaları. Diplomatik korpus. Konsulluq xidməti. Konsulluq rəqələri.

Mövzu 6. Diplomatiya kontaktları

Kontaktların rolu və formaları. Yüksək səviyyədə kontaktlar. Biznes nümayəndələri ilə kontaktlar. KİV ilə əlaqələr. Digər ictimai qurumlarla əlaqələr. Əlaqələrin möhkəmləndirilməsi.

Mövzu 7. Diplomatiya müasir dövrdə: yeniliklər və dəyişikliklər

Diplomatiya – beynəlxalq münasibətlərin gerçəkliyi kimi. Qərbi dövlətlərinin diplomatiyasında islahatlar. Müasir diplomatiyanın üstünlükləri və qüsurları.

Ədəbiyyat

1. Azərbaycan beynəlxalq aləmdə – Azərbaycan Respublikasının Prezidenti Heydər Əliyevin 1993-1998-ci illərdə xarici ölkələrə səfərlərinə aid materiallar I-IV-cü cildlər. Bakı, 1996-1999.
2. Azərbaycan Parlamenti və beynəlxalq təşkilatlar. Bakı, 2004.
3. Heydər Əliyev və Şərq. V cild. Bakı, 2005.
4. Əliyev H.Ə. Müstəqilliyimiz əbədidir. I-XIII k., Bakı, 1997-2004.
5. Qasimov M. Azərbaycan Respublikası dünya meridianlarında. B., 1992.
6. Quliyev M. Diplomatiya tarixinin bəzi məsələləri. – Bakı, 2000
7. Həsənov Ə. M. Müasir beynəlxalq münasibətlər və Azərbaycanın xarici siyasəti. Bakı, 2005.
8. Məmmədov. A. Diplomatik lüğət. – Bakı, 2001.
9. Nəsbizadə N. Azərbaycanın xarici siyasəti. B., 1996.
10. Sadıxov F. Diplomatiya və diplomatik xidmət. – Bakı, 1993.

11. Алексеев. И.С. Искусство дипломатии. Не победить, а убедить. – М., 2006.
12. Луи Руссо де Шамуа. Представление об идеальном после. – М., 2004.
- 13.. Камбон Жюль. Дипломат. М., 1976.
- 14.Никольсон Г. Дипломатическое искусство. М., 1962.
15. Фельтхэм Р.Дж. Настольная книга дипломата. Минск, 2001.
16. Дипломатический словарь. В 3-х тт. М.: Наука, 1984-1986.
17. Зорин В.А. Основы дипломатической службы. М.: Международные отношения, 1977.

18. Лойко Л. Основы дипломатии и дипломатической службы. Минск, 2001.
19. Ковалев А.Н. Азбука дипломатии. М., 1957.
20. Демин Ю.Г. Статус дипломатических представительств и их персонала. М.: Международные отношения, 1995.
21. Садыхов Ф. Дипломатическая служба Азербайджана: политические приоритеты, этапы формирования. – Баку, 2004.
22. Бахов А.С. Великий Октябрь и создание органов советской дипломатии (историко-правовые аспекты) // Дипломатический вестник. Год 1987 / Отв. редактор О.Г.
23. Пересыпкин. М.: Международные отношения, М., 1988.
24. Попов В.И. Современная дипломатия. – М.: Международные отношения, 2004.
25. Вуд Джон и Сера Жанн. Дипломатический церемониал и протокол. М., 1974.
26. Исии К. Дипломатические комментарии. М., 1942.
27. Молочков Ф.Ф. Дипломатический протокол и дипломатическая практика. М., 1976.
28. Рыбаков Ю.М., Теплинский Л.Б. Дипломатическая служба. Программа курса. М.: Дипломатическая академия МИД РФ, 1997.
29. Сатоу Э. Руководство по дипломатической практике. М., 1961.

30. Satow E. A Guide to Diplomatic Practice. N.Y.: David McKay Company, Inc., 1962.
31. Freeman, Chas.W. Arts of Power. Statecraft and Diplomacy. Washington: United State Institute of Peace Press, 1997.